

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2017-05-10
Besvaras senast
2017-05-31

Till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:510 Myggbekämpning vid nedre Dalälven

Väl fungerande bekämpning av översvämningsmyggor är en förutsättning för att människor ska kunna bo, arbeta, vistas och trivas vid nedre Dalälven. För att uppnå detta mål används en väl etablerad metod att bekämpa larverna med bekämpningsmedlet Vectobac G, som innehåller den naturligt förekommande jordbakterien BTI. Metoden används sedan decennier i väldigt många länder inom EU och i andra delar av världen. Ändå är Miljödepartementet negativt inställt till BTI-metoden.

Bekämpning av stickmyggor i Sverige kräver ett antal tillstånd och dispenser. Regeringen tar årligen beslut om tillåtlighet för bekämpning av översvämningsmyggor genom spridning av Vectobac G från helikopter och inom Natura 2000-områden vid nedre Dalälven. Beslutet innehåller för tredje året i rad samma villkor om att utföraren ska redovisa vilka alternativa bekämpningsmetoder som används vid nedre Dalälven samt en plan för hur användning av Vectobac G ska kunna minskas. De rapporter som redan inlämnats visar att det inte finns någon fullt utprovad alternativ metod till Vectobac G och redovisar förslag på utvärdering av alternativa bekämpningsmetoder. Den senaste rapporten har tagits fram i samråd med berörda länsstyrelser, men det klargörs att utprovning av metoder kräver tillskott av medel från staten. Men varken Miljödepartementet eller dess expertmyndighet Naturvårdsverket har gett någon återkoppling på förslagen som redovisats; ändå ställer Miljödepartementet återigen samma villkor.

Det är oklart varför Miljödepartementet vill minska användningen av Vectobac G. Ministern måste ge svar på om det beror på eventuella negativa ekologiska effekter, att det är för dyrt eller om det kanske är så att man inte kan se en långsiktig effekt på populationen av översvämningsmygg.

Angående de eventuella ekologiska effekterna: Bekämpning av stickmyggor med hjälp av det biologiska bekämpningsmedlet Vectobac G, som innehåller BTI som aktiv substans, har utförts i Rhendalen i södra Tyskland sedan slutet av 1970-talet utan några observationer av påvisbara miljökonsekvenser. Långtidsstudier av stickmyggbekämpningens miljökonsekvenser genomförda på plats vid nedre Dalälven under sex år visade att det inte förekom några påvisbara miljökonsekvenser på fjädermyggor, som är de allra känsligaste icke-målorganismerna. Även långtidsstudier utförda vid den franska Atlantkusten ger slutsatsen att det inte förekommer några påvisbara miljökonsekvenser av att

bekämpa stickmygglarver med BTI-baserade produkter. Endast en forskare anser sig ha bevis för miljökonsekvenser av BTI, och då handlar det om indirekta effekter i form av minskad reproduktion hos hussvalor. Men det har visat sig svårt att verifiera de grundläggande länkarna i beviskedjan, eftersom mängder av publicerad forskning under de senaste dryga tre decennierna unisont kommer fram till att det inte finns några påvisbara miljöeffekter på de insekter som dessa svalor lever av och matar sina ungar med. Senast presenterades resultaten av en femårig studie i Österrike, och även där kunde man inte hitta några negativa effekter på icke-målorganismer. Det saknas alltså evidensbaserad grund för en avog inställning till bekämpning av stickmygglarver med hjälp av BTI.

Angående ekonomiska grunder: Historien visar att utveckling och användning av en ny bekämpningsmetod alltid blir mer kostsamt än rådande metod. Den nuvarande BTI-baserade bekämpningen av översvämningsmyggor kräver en basorganisation med specialister, ett förråd med Vectobac G samt avtal med ett helikopterföretag. Själva insatserna genomförs enbart vid definierat behov och kan variera mellan noll och fyra under en säsong. Mycket administrativt arbete läggs på ansökningarna för tillstånd, dispenser och inte minst pengar samt på att genomföra alla de villkor och avrapporteringar som krävs enligt besluten. Betydande kostnader orsakas alltså av myndigheterna själva. Fleråriga tillstånd och långsiktiga ekonomiska beslut skulle underlätta en stor del av det administrativa arbetet och därmed även reducera de totala kostnaderna för BTI-baserad bekämpning.

De alternativa metoder som diskuteras kommer också att kosta – exempelvis finns betydande kostnader för slätter och bete. Det är inte realistiskt att tro att slätter och bete kommer bli självbärande genom försäljning av ängshö och närproducerat kött. Dessutom reduceras inte mängden larver av översvämningsmyggor tillräckligt för att uppnå målet att reducera mängden aedes sticticus till en nivå som gör det möjligt att bo, arbeta, vistas och trivas vid nedre Dalälven.

Detta leder till argumentet att man inte ser en långsiktig effekt av bekämpningen med Vectobac G på populationen av aedes sticticus. Nyligen visades under European Mosquito Control Associations möte i Montenegro att det teoretiskt är möjligt att åstadkomma en långsiktig nedgång hos en population av översvämningsmyggor, men då krävs vid varje översvämnning minst 99 procents reduktion av mängden larver. Med BTI kan man uppnå 95–

99 procents reduktion av antalet larver, men med hävd (slätter och bete) visade en studie att man bara kan uppnå 35–71 procents reduktion. Kanske någon anser att hävd är en förebyggande åtgärd, men detta är nog främst en ordlek – det saknas helt kunskapsunderlag för ett sådant påstående. Vill man bli av med översvämningsmygg helt och hållet måste man ta bort alla översvämningsmygg under vår och sommar. Detta är å andra sidan inte önskvärt från naturvårdssynpunkt.

Med tanke på de uppenbara kunskapsluckor som finns angående alternativ till att bekämpa översvämningsmyggor med Vectobac G krävs nu ett förtydligande av Naturvårdsverkets uppdrag att sprida kunskap om långsiktig myggbekämpning. I dag finns det inte någon sådan utprovad metod och inte heller något uppdrag att sakligt utvärdera de alternativ som diskuteras. Enligt min uppfattning borde det tas beslut om medel till biologisk myggkontroll inom Nedab, som bevisligen har nödvändig kunskap och kompetens, för utvärdering av metoderna slätter och bete samt steril-insekt-teknik (SIT) mot översvämningsmyggor.

Avslutningsvis: Forskningen runt den nya metoden SIT är lovande, och på flugor har metoden SIT framgångsrikt använts. Denna metod skulle på några års sikt kunna göra en stor skillnad för att förhindra att myggplågan vid nedre Dalälven uppstår. Metoden innebär att flugpopulationerna dramatiskt minskar tack vare att deras reproduktionsförmåga kraftigt försämras. Denna metod är något som Internationella atomenergiorganet IAEA i dag arbetar med. FN-organet IAEA har uttryckt sin vilja att jobba tillsammans med fler stater. Men då krävs att den svenska regeringen också visar sitt intresse för att delta.

Väl fungerande bekämpning av översvämningsmyggor är en förutsättning för att människor ska kunna bo, arbeta, vistas och trivas vid nedre Dalälven. För att uppnå detta mål används en väl etablerad metod att bekämpa larverna med bekämpningsmedlet Vectobac G, som innehåller den naturligt förekommande jordbakterien BTI. Metoden används sedan decennier i väldigt många länder inom EU och i andra delar av världen. I flera år har det krävts redovisning av en plan för hur användning av Vectobac G ska kunna minskas.

Jag vill därför fråga miljöminister Karolina Skog:

1. Varför är Miljödepartementet negativt inställt till BTI-metoden?
2. Vilka andra bekämpningsmetoder än Vectobac G spridd från helikopter anser miljöministern kan användas för att reducera mängden aedes sticticus till en nivå som gör det möjligt att bo, arbeta, vistas och trivas vid nedre Dalälven?
3. Hur ser kostnaderna för skötselåtgärderna slår ut över tid?
4. Avser ministern att stödja utvecklingen av SIT-metoden mot översvämningsmygg?

.....
Mikael Oscarsson (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors